

PRITARTA

Kupiškio rajono savivaldybės
administracijos direktoriaus

2021 m. liepos 21 d. įsakymu Nr. ADV-553

PATVIRTINTA

Kupiškio mokyklos „Varpelis“ direktoriaus
2021 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. V-44

**KUPIŠKIO MOKYKLOS „VARPELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „AUGU“**

Kupiškis, 2021

TURINYS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS.....	1
II SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO SĄLYGOS ..	5
III SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI.....	12
IV SKYRIUS. UGDYMO TURINYS.....	12
V SKYRIUS. VAIKO UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS.....	15
VI SKYRIUS. LITERATŪRA.....	16
PRIEDAS.....	18

**KUPIŠKIO MOKYKLOS „VARPELIS“
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA „AUGU“**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Švietimo teikėjo pavadinimas – Kupiškio mokykla „Varpelis“, (toliau tekste – Mokykla). Teisinė forma – Kupiškio rajono savivaldybės biudžetinė švietimo įstaiga. Grupė – bendrojo ugdymo mokykla, kodas 3120, tipas – pagrindinė mokykla, kodas 3123. Adresas – Vytauto g. 26, 40115 Kupiškis, elektroninis paštas varpelis.kupiskis@gmail.com, interneto svetainės adresas www.ugdymocentrasvarpelis.lt.

2. Kupiškio mokyklos „Varpelis“ (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa „Augu“ (toliau tekste – Programa) siekiama užtikrinti kokybišką ir vaiką orientuotą ugdymą(si), veiksmingą vaiko asmenybės brandinimą, sėkmingą vaiko ugdymo(si) pažangą ir gerus pasiekimus visose aštuoniolikoje pasiekimų sričių.

3. Programoje numatyti vaikų ugdymo(si) tikslai, uždaviniai bei rezultatai (tai, ko siekiama); ugdymo ir ugdymo(si) turinys, ugdymo proceso dalyvių sąveika, pedagoginės strategijos, ugdymo(si) aplinka ir priemonės (kaip siekiama vaiko ugdymosi rezultatų); vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimas (iš ko žinome, ar rezultatai pasiekti).

4. Programa skirta vaikų nuo 2–6 metų ugdytojams, tėvams (globėjams / rūpintojams).

Mokykla sudaro sąlygas atsiskleisti ir plėtotis kiekvieno vaiko gebėjimams, taikomi įvairūs ugdymo(si) metodai, ugdymo(si) technologijos. Grupės aplinka, priemonės ir integruotas / kontekstualus ugdymas, ugdo ir moko vaiką lyginti, analizuoti, apibendrinti, kritiškai mąstyti, sudaro galimybę ugdymą individualizuoti. Vykdomi įvairūs projektai, integruojamos sveikatos stiprinimo, etninės kultūros ugdymo programos, specialiujų ugdymosi poreikių vaikai integruotai ugdomi bendrosiose ikimokyklinio ugdymo grupėse. Taikomas patirtinis ugdymas, sudaromos sąlygos vaikams pamatyti, išgirsti, išgyventi, apmąstyti, t. y. įgyti įvairios patirties patiemis aktyviai veikiant, dalyvaujant, kuriant kartu su kitais vaikais ir suaugusiais.

Mokykla, įgyvendindama ikimokyklinio ugdymo programą, siekia užtikrinti vaiko socialinių emocinių kompetencijų ugdymą – emocijų suvokimą ir raišką, savireguliaciją ir savikontrolę, savivoką ir savigarbą, santykius su suaugusiais ir bendraamžiais.

5. **Programa atnaujinta** vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu (2014), Ikimokyklinio ugdymo metodinėmis rekomendacijomis (2015), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo nauja redakcija (2011), Kupiškio rajono savivaldybės vaiko socialinių emocijų kompetencijų ugdymo(si) modelio aprašas, Kupiškis (2021), atsižvelgiant į Mokyklos veiklos patirtį, pakitusius vaiko ugdymo(si) poreikius, bendruomenės poreikius, tėvų (globėjų / rūpintojų) lūkesčius, kiekvieno vaiko reikmes, Mokyklos savitumą.

6. **Vaikai ir jų poreikiai.** Programa orientuota į vaiko poreikių tenkinimą. Atsižvelgiama į šio laikmečio vaikų ypatumus turėti geras socialines, edukacines vystymosi sąlygas, į individualius, specialiuosius ugdymosi poreikius. Siekiame tenkinti pagrindinius vaiko poreikius: saugumo, aktyvumo, žaidimo, bendravimo, bendradarbiavimo, pažinimo, saviraiškos:

6.1. sudaromos galimybės pačiam vaikui susikurti, keisti, pertvarkyti aplinką. Vaikai skatinami įsirengti žaidimų vietas, pernešant žaislus, daiktus iš vienos erdvės į kitą, savo kūrybiniais darbais papuošti aplinką, Mokyklos teritorijoje auginti ir tyrinėti daržoves, gėles;

6.2. kuriamos vaikų ugdymo(si) situacijos, kupinos žaismės, nuotykių, atradimų. Vaikų grupė gali virsti paruoštuve, mišku, vaikų kelione po Lietuvą. Kuriamos situacijos, kurios skatina vaikus spręsti problemas, tyrinėti ir kritiškai mąstyti. Vaikai skatinami diskutuoti apie pamatytas realaus gyvenimo problemines situacijas, matytus filmus, skaitytas knygeles, kurti susitarimus dėl gyvenimo grupėje kartu, tyrinėti Mokyklos teritorijos aplinką ir kt.;

6.3. skatinama vaikų veikla grupelėmis. Kuriamos situacijos, kurios skatintų vaikus dalytis veiklos sumanymais, mintimis, mokantis susitarti, ką nors daryti drauge, padėti vienas kitam, kurti ir įgyvendinti bendrus projektus;

6.4. sudaromos galimybės patiems vaikams ieškoti informacijos enciklopedijose, vaikų žodynuose, knygose, internete planšetiniais kompiuteriais, žiūrint ugdomuosius filmukus ir kt.;

6.5. specialiųjų ugdymosi poreikių turintys vaikai, ugdomi integruotai bendrosiose ikimokyklinio ugdymo grupėse, pritaikant ugdymo programas, ugdymo(si) aplinką.

7. **Požiūris į vaiką ir jo ugdymą.** Požiūris į vaiką ir jo ugdymą Programoje apibrėžtas ieškant įžvalgų klasikinėje ir šiuolaikinėje ugdymo filosofijoje, kaip suvokti ir integruoti vertybiškai pozityvų ugdymą. Mokyklos ikimokyklinio ugdymo mokytojai, švietimo pagalbos specialistai vadovaujasi šiuolaikine ugdymo filosofija: vaiko ugdymas – jo prigimtinių poreikių tenkinimas ir kompetencijų plėtotė per kūrybišką vaiko ir ugdytojo sąveiką, sėkmingai modeliuojant ir veiksmingai įgyvendinant vaikų ugdymo turinį.

Mokykloje įgyvendinamos humanistinės filosofijos idėjos. Humanistinė filosofija kviečia ugdymą orientuoti į vaiką, padėti jam išreikšti save ir tapti geru žmogumi. Humanistinės filosofijos atstovai (A.H. Maslow, C. Rogers, V. Frankl) siūlo sudaryti tokias sąlygas, kad ugdantis nebūtų

bijomasi klysti. Ugdytojas nėra tik informacijos skleidėjas, bet, turėdamas daugiau žinių ir didesnę patirtį, padeda vaikui ugdytis pačiam.

Atsižvelgiama į Vakarų Europos šalių teoretikų pedagoginės idėjas – F. Frebelio (žaidimas – pagrindinis ugdymo metodas), O. Dekrolio – (gamtos ir natūralios aplinkos įtaka vaiko ugdymui), padedančias vaikui pažinti save ir supantį pasaulį, atrasti santykį su savimi, kitais žmonėmis, gamta, etniniu paveldu, visuomene.

Šiandieninėje sampratoje ikimokyklinis ugdymas – tai ne siauras vaiko mokymas skaityti, rašyti, skaičiuoti, o visų jo fizinių ir psichinių galių plėtotė bei puoselėjimas, pozityvios socialinės ir emocinės patirties įgijimas, pažinimo motyvacijos žadinimas, kūrybiškumo skatinimas.

Lietuvos Respublikos švietimą bei ikimokyklinio ugdymo institucijų veiklą reglamentuojančiuose teisės aktuose pabrėžiama, kad ikimokyklinis ugdymas turi puoselėti visas vaiko galias (intelektines, emocines, fizines), lemiančias asmenybės brandą ir socializacijos sėkmę, skatinti vaiko savarankiškumą, iniciatyvą, kūrybiškumą, atskleisti ir ugdyti įvairius gebėjimus, puoselėti individualybę, užtikrinti ikimokyklinio ugdymo tęstinumą.

Mokykla laikosi nuostatos garantuoti vaiko teisę aktyviai veikti, reikšti savo nuomonę, siūlyti idėjas ir sumanymus (Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu „Dėl Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos ratifikavimo“ Nr. I-983), Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. IX-1569 „Dėl Vaiko gerovės valstybės politikos koncepcijos“).

8. Įtraukusis (inkliuzinis) ugdymas. Mokykloje plėtojamas įtraukusis (inkliuzinis) ugdymas į bendrąsias ikimokyklinio ugdymo grupes integruojant specialiųjų ugdymosi poreikių turinčius vaikus. Užtikrinamos lygios galimybės ugdytis vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių:

8.1. ugdymo turinys formuojamas, pritaikant Programos ugdymo turinį ir personalizuojant kiekvieno vaiko galioms ir poreikiams, atsižvelgiant į vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius, pedagoginės psichologinės tarnybos rekomendacijas, Mokyklos vaiko gerovės komisijos sprendimus, tėvų (globėjų / rūpintojų) lūkesčius;

8.2. ugdymas grindžiamas vaiko gebėjimų, poreikių ir interesų pažinimu, įprastus ugdymo(si) metodus ir būdus derinant su nuolat taikomais alternatyviais, šalia bendrųjų ugdymo priemonių papildomai naudojant specialiąsias mokymo priemones, ugdymui(si) skirtas technines pagalbos priemones.

9. Ikimokyklinio ugdymo mokytojų, švietimo pagalbos specialistų pasirengimas.

Mokykloje dirba ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo mokytojai, muzikos mokytojas, švietimo pagalbos specialistai: logopedas, specialusis pedagogas, judesio korekcijos pedagogas, kurie tobulina kvalifikaciją šalies, rajono organizuojamuose renginiuose, yra parengę metodinių ugdymo(si)

priemonių, kolegialiai dalinasi darbo patirtimi, dalyvauja šalies, rajono ugdymo(si) priemonių pristatymuose, metodinėse dienos ir kt.

Organizuodami vaiko ugdymo(si) procesą ikimokyklinio ugdymo mokytojai, švietimo pagalbos specialistai derina vaiko perspektyvą (žvelgia į vaiko ugdymą(si) iš jo pozicijos: išgirsta vaiko nuomonę, išvelgia poreikius, interesus) ir savo, kaip vaiko ugdymo profesionalo, perspektyvą (numato, kokia edukacinė aplinka ir kokie ugdymosi būdai pažadins vaiko domėjimąsi, tyrinėjimus, kūrybą ir kas padės pasiekti numatytų ugdymosi rezultatų).

10. **Tėvų poreikiai.** Siekiant gerinti ugdymo kokybę, numatyti perspektyvas novatoriškam vaiko ugdymui, Mokykla kasmet vykdo tėvų (globėjų / rūpintojų) apklausas. Tėvai (globėjai / rūpintojai) ypač gerai vertina vaiko ugdymą(si), ikimokyklinio ugdymo mokytojų darbą, grupių edukacines erdves. Mokyklos edukacinę aplinką tėvai (globėjai / rūpintojai) laiko funkcionalia, savita, tačiau būtina tęsti, praplėsti lauko edukacinių erdvių įrengimą, tvarkymo darbus. Tėvai (globėjai / rūpintojai) pageidauja, kad Mokykloje būtų stiprinama vaiko socialinė emocinė, sveikatos kompetencijos.

Atsižvelgiant į nuostatą, kad tėvai (globėjai / rūpintojai) yra visaverčiai ugdymo proceso dalyviai, kad šeima yra pirminis vaiko mokytojas bei šeimos dalyvavimas yra svarbiausia sąlyga stiprinant ir plečiant vaiko ugdymą grupėse, bendradarbiaujant su šeima siekiama:

Siekiai bendradarbiaujant su šeima

- 10.1. objektyvumo – sudaryti sąlygas visiems naudotis teikiamomis paslaugomis;
- 10.2. nuoseklumo – laipsniškai šeimą įtraukti į grupės, Mokyklos veiklą;

- 10.3. pagarbos – šeimą priimti tokią, kokia yra;
- 10.4. pasitikėjimo – saugoti ir puoselėti abipusį pasitikėjimą;
- 10.5. įsipareigojimo – prisiimti atsakomybę už paslaugų kokybę;
- 10.6. konfidencialumo – apie vaiko ugdymą informuoti tik jo šeimą;

11. **Mokyklos savitumas.** Moderni, atvira kaitai, bendrojo ugdymo Mokykla, pasirinkusi etninės kultūros ugdymo ir sveikatos stiprinimo kryptis. Mokykla yra Kupiškio miesto senamiestyje, šalia vaizdingo Kupos upės kranto, patraukli socialiniam emociniam ugdymui, skatinančiam fizinį vaiko aktyvumą Mokyklos kieme: pasivaikščiojimams, natūralios gamtos stebėjimams, tyrinėjimams.

Atsižvelgiant į vietos bendruomenės poreikius, Mokykloje veikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo specialioji grupė. Ikimokyklinio amžiaus vaiko, kurio ugdymasis skiriasi nuo daugumos bendraamžių, ugdymo tikslas iš esmės yra toks pat, kaip ir bet kurio kito vaiko: išmokti būti kiek galima savarankiškesniam, išmokti mokytis, plėtoti turimus gebėjimus.

Bendruomenę džiugina vaikų sėkmės, laimėjimai Lietuvos vaikų ir moksleivių liaudies kūrybos atlikėjų konkurso „TRAMTATULIS“ rajono, regiono, šalies konkursuose.

Mokykloje įrengtos šiuolaikiškos, išmaniosios edukacinės erdvės: interaktyvios grindys, išmanieji kubai, interaktyvi lenta.

Vykdoma ankstyvojo anglų kalbos ugdymo veikla ikimokyklinio ir priešmokyklinio amžiaus vaikams (Neformaliojo mokinių (vaikų) švietimo programa), kurios užsiėmimuose dalyvauja 25 – 30 proc. vaikų).

Kiekvienais metais Mokykla organizuoja tradicinius renginius: etnokultūros, socialinio emocinio ugdymo, kultūrinius, pilietiškumo, tolerancijos akcijas, gamtosauginius projektus, pedagogų socialinio emocinio ugdymo valandėles.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO(SI) PROGRAMOS ĮGYVENDINIMO SĄLYGOS

12. Programa įgyvendinama, vadovaujantis šiais ugdymo principais:

12.1. humaniškumo – vaikas gerbiamas kaip asmenybė, kuri gali laisvai save realizuoti. Sudaromos sąlygos vaikui elgtis pagal prigimtį bei asmeninę patirtį;

12.2. demokratiškumo – siekiama optimalios ir lygiomis teisėmis pagrįstos vaikų integracijos į ikimokyklinę įstaigą. Vaikui suteikiama pasirinkimo laisvė. Vaikas turi galimybę rinktis veiklą, atsižvelgiant į savo poreikius, interesus, galimybes, nuotaiką. Susitarimai ir kartu su vaiku kuriamos taisyklės, jų laikymasis ugdo atsakomybės jausmą. Išklausa vaiko nuomonė, palaikoma iniciatyva, suteikiama erdvė vaikui pasireikšti, stengiamasi įgyvendinti siūlomas idėjas;

12.3. ugdymo(si) aplinkos reikšmingumo – sudaroma edukacinė aplinka, kurioje

vaikas rastų iššūkių tyrinėjimams, pažinimui, kūrybai. Modeliuojamos ugdymo(si) situacijos, skatinančios sudėtingesnių mąstymo gebėjimų radimąsi. Ugdymo turinys siejamas su artimiausia vaiko aplinka, socialiniais, kultūriniais jos pokyčiais. Siekiama, kad vaiko ugdymo(si) patirtys jam būtų prasmingos, aktualios ir įdomios;

12.4. kūrybiškumo – siekiama skatinti vaiko smalsumą, palaikyti išskirtines, retas idėjas ir sprendimus, išklausti, paraginti išbandyti, pristatyti kitiems, skatinti neapsiriboti vieninteliu sprendimu, ieškoti kitų būdų sumanymams įgyvendinti. Sudaryti sąlygas paties vaiko inicijuotam ugdymui, įvairioms įkvepiančioms patirtims, įgyjamoms keliaujant, klausant koncertų, žiūrint spektaklius, eksperimentuojant ir kt;

12.5. sveikatinimo – tenkinami vaiko saugios ir sveikos gyvensenos poreikiai. Ugdomi vaiko amžių ir jo psichofizinio išsivystymo lygį atitinkantys gyvybės apsaugos ir sveikatos išsaugojimo įgūdžiai;

12.6. individualizavimo – remiamės samprata, kad visi vaikai yra skirtingi: skiriasi pažinimo bei ugdymo(si) tempas ir būdai, poreikiai, gebėjimai, galimybės, patirtis, asmeninės savybės. Kiekvienas vaikas auga ir tobulėja savo tempu ir ritmu. Žinodami ikimokyklinio amžiaus vaiko raidos ypatumus, įvertinę kiekvieno vaiko poreikius ir išgales, numatome realius vaiko ugdymo(si) tikslus, pritaikome ugdymo turinį. Nuolat stebėdami vaiko daromą pažangą, numatome tolesnę ugdymo(si) perspektyvą;

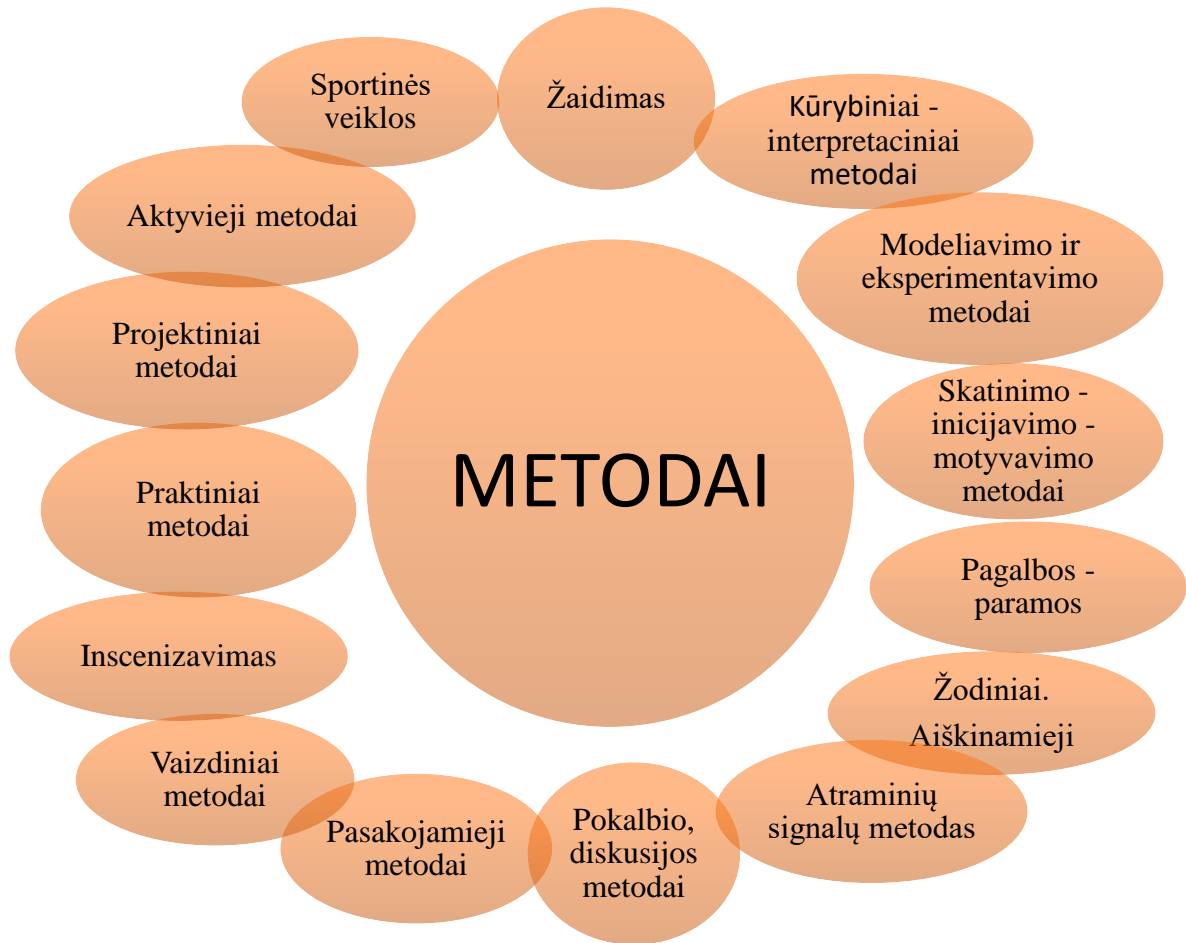
12.7. partnerystės su šeima – siekiama aktyvaus ir glaudaus ugdytojų ir tėvų (globėjų / rūpintojų) tarpusavio bendravimo ir bendradarbiavimo;

12.8. tęstinumo – siekiama darnaus vaiko perėjimo nuo ugdymo(si) šeimoje ar ikimokyklinio ugdymo grupėje, prie nuoseklaus ugdymo(si) tęstinumo priešmokyklinio ugdymo grupėje, o vėliau – pradiniam ugdyme;

12.9. integralumo – siekiama ugdymo visybiškumo, sąryšingumo ir darnos.

Ikimokykliniame amžiuje sudaromos sąlygos skleisti visoms vaiko prigimtiniams galioms: fizinėms, psichinėms ir dvasinėms, neišskiriant kurios nors vienos iš jų. Ugdymo turinys yra vientisas ir neskaidomas, vienodai integruojamos visos ugdymo(si) sritys (Priedas).

13. Ugdymo(si) metodai. Brandinant vaiko asmenybę ir rengiant vaiką ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą, taikomi metodai:

Ugdymo(si) metodai

13.1. žaidimas dabartinėje pedagogikoje apibūdinamas kaip pagrindinė vaiko veiklos forma ir šis išskirtinis vertinimas žaidimui skiriamas ne dėl laiko, kurį vaikas praleidžia žaisdamas, trukmės.

Žaidimas ypatingai reikšmingas ikimokyklinio amžiaus vaiko raidai ir ugdymui(si), nes žaidimu įgyvendinami esminiai vaiko poreikiai (savarankiškumas, pažinimas, judėjimas, komunikavimas), žaidimu prasideda ir plėtojasi kitos veiklos rūšys (tikslas, planavimas, rezultatas, peraugantis į veiklos rūšis – mokslą ir darbą), žaidimas padeda psichiniam vaiko vystymuisi (vaizduotė žaidime);

13.2. kūrybiniai – interpretaciniai metodai - sudaro sąlygas vaikui kelti ir įgyvendinti savo idėjas, ieškoti problemų sprendimo būdų, atrasti, tyrinėti, aiškintis, interpretuoti tai, kas nauja, originalu, netikėta;

13.3. modeliavimo ir eksperimento metodai – skatina vaiko smalsumą, domėjimąsi, norą skaičiuoti, modeliuoti, imituoti ir analizuoti įvairių sistemų funkcionavimą, natūraliai įtraukia informacinių technologijų (interaktyviųjų priemonių, kompiuterinių programų) panaudojimą į visas ugdymo sritis;

13.4. skatinimo – inicijavimo – motyvavimo metodai - skatina vaiko aktyvumą remdamiesi tuo, ką jau žino ar mano žinąs;

13.5. pagalbos – paramos metodai - padeda pažinti ir suprasti juos supančią aplinką, išmokti vienu ar kitu veiksmu;

13.6. žodiniai metodai - suteikia galimybę perduoti informaciją;

13.7. aiškinamieji metodai - padeda vaikui išsiaiškinti ir suprasti tam tikrus dalykus, pateikiant konkrečius pavyzdžius, naudojant vaizdines priemones. Aiškinama labai trumpai, ypač tiksliai, siekiama plėsti vaiko žodyną naujais, dar nežinomais terminais;

13.8. atraminių signalų metodas. Atraminiai signalai – grafiniai simboliai (žodis, piešinys, plakatas, enciklopedija ir t. t.);

13.9. pokalbio, diskusijos metodai - skatina vaiką diskutuoti įvairiais juos dominančiais klausimais. Vaikas skatinamas išreikšti savo nuomonę, klausyti ir girdėti, ką sako kiti, apibūdinti savo ir kitų veiklą, kritiškai mąstyti;

13.10. pasakojamieji metodai - skatina vaiką pasakoti, paįvairinant piešiniais, nuotraukomis, knygelių paveikslėliais ir t. t.;

13.11. vaizdiniai metodai - nukreipiantys į vaizdinių apie vaiką supančio pasaulio objektus ir reiškinius tikslinimą;

13.12. inscenizavimas – vaiko įsijautimas į kurį nors veikėją ir jo inscenizavimas. Etinių vaidinimų metu dorovinės sąvokos įgauna realų pagrindą, nes čia jos plečiamos, gilinamos bei įtvirtinamos praktinėje veikloje;

13.13. praktiniai metodai - suteikiantys galimybę vaikui atlikti įvairiausių praktinę veiklą, susipažįstant su juos supančia aplinka taikant STEAM metodą - mokytis gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos, menų ir kūrybos bei matematikos;

13.14. projektiniai metodai - suteikia galimybę aktyviai veikti, priimti sprendimus, spręsti iškilusias problemas. Projektų metodas sudaro prielaidas aktualizuoti ugdymo turinį, įvairius gyvenimo reiškinius įtraukti į ugdymo procesą, skatina ugdytinius formuoti savo pažiūras, atitinkančias gyvenimo realybę ir visuomenės reikalavimus;

13.15. aktyvieji metodai – „Minčių lietus“, „Ryto ratas“, „Interviu“, stebėjimas, edukacinės išvykos, dialogas;

13.16. sportinės veiklos – estafetės, varžybos, komandiniai žaidimai, fiziniai

pratimai.

14. **Ugdymo(si) technologijos.** Ikimokyklinio ugdymo mokytojas, organizuodamas ugdomąją veiklą, numato ir taiko įvairias technologijas:

14.1. ugdymo(si) skatinimo, sukuriant tinkamą aplinką:

14.1.1. ugdytojas sukuria grupėje jaukias atskiras erdves vaiko veiklai;

14.1.2. skatina vaiką susikurti vietas žaidimams, veiklai;

14.1.3. pripažįstama vaiko teisė rinktis veiklą, buvimo vietą, draugus, laisvai judėti iš vienos į kitą;

14.1.4. taikomi vaiko dėmesio patraukimo žaislais ir priemonėmis būdai.

14.2. ugdymo(si) pavyzdžiu:

14.2.1. ugdytojas taiko įvairius vaiko dėmesio atkreipimo būdus;

14.2.2. ugdytojas žaismingai, išraiškingai ką nors veikia vaiko akivaizdoje, vaikui patrauklu pamėginti daryti tą patį;

14.2.3. ugdytojas pradeda kokią nors veiklą, vėliau ją savarankiškai tęsia vaikas;

14.2.4. ugdytojas kaip vaiko žaidimų ar veiklos partneris kartu dainuoja, vaidina, dalyvauja projektuose;

14.2.5. ugdytojas mimika, žodžiais, elgesiu, veiksmais modeliuoja tai, ką tikisi perduoti vaikui;

14.2.6. tėvai (globėjai / rūpintojai) skatinami dalyvauti ugdymo procese, kad vaikas turėtų galimybę mokytis iš jų patirties.

14.3. kūrybinės vaiko ir ikimokyklinio ugdymo mokytojo sąveikos:

14.3.1. ugdytojas įtraukia vaiką į veiklą, pasiūlydamas gerą idėją, temą, problemą, sumanymą, ką būtų galima daryti, tirti, skatina vaiką interpretuoti, kurti, atrasti, tačiau nereglamentuoti vaiko veiklos žingsnių;

14.3.2. ugdytojas pastebi, gerbia, palaiko vaiko sumanymus, padeda juos išplėtoti, praturtinti;

14.3.3. priimami bendri sprendimai, susitarimai dėl veiklos, bendraujama ir bendradarbiaujama;

14.3.4. užduodamas atvirus klausimus ugdytojas netiesiogiai vadovauja vaiko ieškojimams, moko įveikti sunkumus, praturtina jo sumanymus.

14.4. spontaniško ugdymo(si):

14.4.1. ugdytojas pritaria bet kokiai vaiko veiklai, ją gerbia, laiko vertinga patirtimi;

14.4.2. emociškai palaiko vaiko veiklą – pagiria, pasidžiaugia;

14.4.3. ugdymui panaudoja netikėtai susidariusias situacijas;

14.4.4. pasiūlo priemonių vaiko poreikiams ir interesams tenkinti;

14.5. terapinio ugdymo(si):

14.5.1. ugdytojas taiko įvairius atsipalaidavimo būdus;

14.5.2. taiko individualius paramos būdus;

14.5.3. taiko socialinio emocinio ugdymo terapijos metodus;

14.5.4. taiko pedagoginius žaidimo, menų terapijos metodus;

14.5.6. padeda išmokti įveikti sunkumus, spręsti problemas;

14.5.7. taiko prevencinio ugdymo turinį ir metodus.

14.6. patirtinio ugdymo(si) – žinių perdavimo eksperimentuojant ir tyrinėjant:

14.6.1. tinkama, palanki veikloms aplinka;

14.6.2. patirtis, kur ugdytojas ne nurodinėja, o skatina pačiam atrasti, mąstyti;

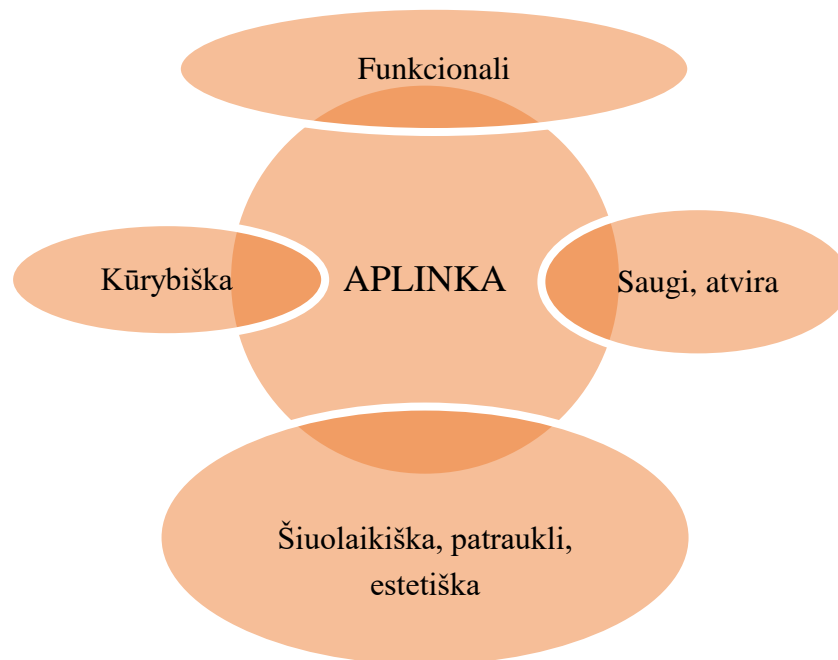
14.6.3. tempas, kurį pasirenka kiekvienas vaikas individualiai;

14.6.4. patirties apgalvojimas – kas ir kodėl pavyko, kodėl reikėjo daryti būtent

taip, ką galima keisti, kas patiko, kaip paveikė;

14.6.5. ateities planavimas – kaip kitą kartą padaryti geriau.

15. **Ugdymo(si) aplinka.** Siekti ikimokyklinio ugdymo tikslo padeda ugdymo ir ugdymo (si) aplinka:

Ugdymo(si) aplinka

15.1. edukacinės aplinkos formuojamos grupės patalpoje individualioje ir grupinėje vaiko veikloje, lauke, kieme, kitose erdvėse, savarankiškoje ir ikimokyklinio ugdymo mokytojo

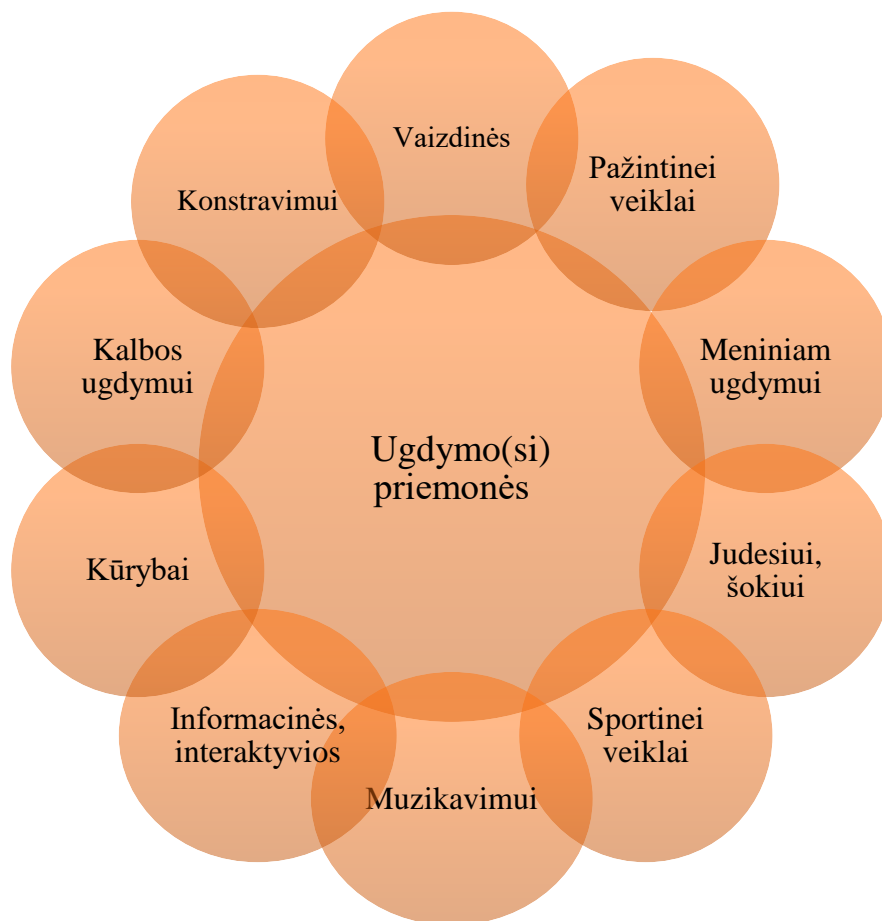
organizuotoje vaiko veikloje;

15.2. ugdymo(si) aplinka pritaikyta atitinkamo amžiaus vaiko ugdymo(si) reikmėms ir skatina vaiką individualiai rinktis pageidaujamą veiklą, tenkina poreikį tyrinėti, pažinti, judėti;

15.3. kuriami bendradarbiavimu grįsti vaiko, ikimokyklinio ugdymo mokytojo, švietimo pagalbos specialisto, tėvų (globėjų / rūpintojų), kitų vaiko artimųjų santykiai, emociškai palanki aplinka, gyvenimo grupėje ritualai;

15.4. sudaromos galimybės vaikui veikti savarankiškai, pačiam rinktis priemones, veiklas, žaidimų draugus;

15.5. ugdymo ir ugdymo(si) aplinkoje (grupėje, kieme, salėje, kitose vidaus patalpose) yra pakankamai įvairių lavinamųjų, **ugdymui(si) skirtų priemonių** aktyviai vaiko veiklai, smalsumui, kūrybiškumui, vaizduotei:

Ugdymo(si) priemonės

III SKYRIUS IKIMOKYKLINIO UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

16. Ikimokyklinio ugdymo tikslas – atsižvelgiant į vaiko prigimtines galias, jo individualią patirtį, vadovaujantis raidos dėsniniais, pažangiausiomis vaiko ugdymo tendencijomis, padėti vaikui išsiugdyti savarankiškumo, sveikos gyvensenos, pozityvaus bendravimo su suaugusiais ir vaikais, kūrybiškumo, aplinkos ir savo šalies pažinimo, mokėjimo mokytis pradmenis.

17. Ikimokyklinio ugdymo uždaviniai:

17.1. plėtoti individualias vaiko galias: fizines, socialines, pažinimo ir saviraiškos, kalbos ir bendravimo, kūrybines;

17.2. ugdyti vaiko gebėjimą pozityviai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir vaikais, mokyti spręsti kasdienes problemas, atsižvelgiant į savo ir kitų ketinimus, veiksmų pasekmes;

17.3. ugdyti vaiko gebėjimą aktyviai dalyvauti ir kūrybiškai išreikšti save šeimos, Mokyklos ir vietos bendruomenės gyvenime;

17.4. mokyti pažinti ir veikti: žaisti, tyrinėti, kelti klausimus ir ieškoti atsakymų, pasirinkti veiklos būdus ir priemones, samprotauti apie tai, ko išmoko, numatyti tolesnės veiklos žingsnius.

IV SKYRIUS UGDYMO TURINYS

18. Programos ugdymo turinys sudarytas remiantis visumine ikimokyklinio ugdymo turinio samprata. Laikomasi nuostatos, kad veiksmingas ikimokyklinis ugdymas yra orientuotas į svarbiausią pasiekimą – vaiko asmenybės brandinimą, į sėkmingą jo ugdymosi pažangą ir gerus pasiekimus visose aštuoniolikoje rekomenduojamų vaiko ugdymosi sričių pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą.

19. Vaiko ugdymo(si) kokybės kriterijai:

19.1. sveika, saugi aplinka ir gera vaiko savijauta;

19.2. vaiko raidą skatinanti aplinka;

19.3. pozityvi sąveika su suaugusiais;

19.4. individualios socialinės – emocinės raidos skatinimas;

19.5. pozityvių santykių su kitais vaikais skatinimas.

20. Vadovaujantis Lietuvos strateginiais švietimo dokumentais, Programos ikimokyklinio ugdymo tikslu ir filosofija, vaikų pasiekimai jungiami į grupes pagal svarbiausias ugdomas vaiko savybes: sveikas, orus, bendraujantis, smalsus, sėkmingai besiuogdantis, kuriantis:

- 20.1. siekiant ugdyti sveiką vaiką – plėtojami kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas;
- 20.2. siekiant ugdyti orų vaiką – plėtojamas emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais, santykiai su bendraamžiais;
- 20.3. siekiant ugdyti bendraujantį vaiką – plėtojama sakytinė kalba, rašytinė kalba;
- 20.4. siekiant ugdyti smalsų vaiką – plėtojamas aplinkos pažinimas, skaičiavimas ir matavimas;
- 20.5. siekiant ugdyti sėkmingai besiuogdantį vaiką – plėtojamas iniciatyvumas ir atkaklumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, kūrybiškumas, mokėjimas mokytis;
- 20.6. siekiant ugdyti kuriantį vaiką – plėtojama meninė raiška, estetinis suvokimas.

21. Aštuoniolika vaiko ugdymo(si) pasiekimų sričių glaudžiai siejasi su penkiomis priešmokyklinio ir ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo kompetencijomis – socialine kompetencija, sveikatos kompetencija, pažinimo kompetencija, komunikavimo kompetencija, meninė kompetencija.

22. Kiekviena kompetencija ugdoma orientuojantis į esminius gebėjimus, nuostatas ir vaiko patirtį. Per jas atsiskleidžia aštuoniolika vaiko ugdymo(si) sričių. Kiekvieną kompetenciją sudaro pagrindinės ir integruojamos ugdymo(si) sritys. Kompetencijos ugdomos integraliai organizuotos ir spontaniškos vaiko veiklos metu grupėje, lauke, Mokyklos kieme, edukacinėse išvykose ir kt.

Vaiko pasiekimų jungimas į kompetencijas

V SKYRIUS

VAIKO UGDYMO(SI) PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

23. Ikimokyklinio amžiaus vaiko ugdymo(si) pasiekimai – tai ugdymo(si) procese įgyti vaiko gebėjimai, žinios ir supratimas, nuostatos, apie kuriuos sprendžiama iš vaiko veiklos ir jos rezultatų.

24. Vaiko pasiekimų vertinimas – tai nuolatinis informacijos apie vaiką, jo ugdymosi ypatumus ir daromą pažangą kaupimas, reflektavimas ir apibendrinimas. Vaiko pasiekimai ir pažanga stebimi ir fiksuojami pagal Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašą (2014), kuriame išdėstyta aštuoniolika vaiko pasiekimų sričių su esminėmis nuostatomis ir gebėjimais, kuriuos vaikas įgyja iki šešerių metų.

25. Pasiekimų sritys yra lygiavertės. Jos apima visus svarbiausius vaiko iki šešerių metų pasiekimus, kurie sudaro sėkmingą pamatą kompetencijų – socialinės, sveikatos, pažinimo, komunikavimo, meninės – plėtotei priešmokykliniame ugdyme.

26. Vertindami ugdymo(si) pasiekimus siekiame:

26.1. pažinti vaiką ir jo individualybę;

26.2. išsiaiškinti kiekvieno vaiko poreikius ir galimybes;

26.3. nustatyti pasiekimų lygį ir daromą pažangą;

26.4. padėti vaikui pačiam susivokti, kas jam sekasi gerai ir kur reikia pagalbos;

26.5. informuoti tėvus (globėjus / rūpintojus) ir siekti bendradarbiavimo.

27. Vaiko pasiekimų ir pažangos vertinimo metodai:

27.1. pokalbis su vaiko tėvais (globėjais / rūpintojais), siekiant išsiaiškinti tėvų lūkesčius dėl vaiko ugdymo(si) ir sužinoti nuomonę apie vaiko pasiekimus ir pažangą;

27.2. pokalbis su vaiku, siekiant išsiaiškinti, kaip vaikas geba išsakyti savo mintis, požiūrį į savo ar kito vaiko veiklą;

27.3. stebėjimas – pagrindinis vaiko pažinimo būdas, kurį taiko ugdytojas(-ai);

27.4. vaiko veiklos rezultatų analizė (kūrybos darbai, vaiko veiklos nuotraukos, žodinė kūryba, rašytinės kalbos pavyzdžiai ir kt.).

28. Pagrindinis vaiko pasiekimų vertintojas yra ikimokyklinio ugdymo mokytojas. Vaiko pasiekimų vertinime dalyvauja tėvai (globėjai / rūpintojai), švietimo pagalbos specialistai, muzikos mokytojas.

29. Vaiko gebėjimai aprašomi du kartus per mokslo metus. Rugsėjo – lapkričio mėnesiais atliekamas pirminis vertinimas. Pirminio vertinimo paskirtis – fiksuoti vaiko pasiekimus, individualius ypatumus ir numatyti jo ugdymo kryptį (tikslus ir uždavinius), ugdymo individualizavimo ir pagalbos vaikui formas. Gegužės mėnesį atliekamas baigiamasis vertinimas. Baigiamojo vertinimo paskirtis – įvertinti vaiko pasiekimų ir pažangos lygį, pasiektą per mokslo metus. Esant poreikiui, sausio mėnesį

ar dažniau, atliekamas tarpinis vertinimas.

30. Pirminis vaiko pažinimas prasideda nuo pokalbių su tėvais (globėjais / rūpintojais) apie vaiką. Išsiaiškinami tėvų (globėjų / rūpintojų) lūkesčiai, surenkama jų nuomonė apie vaiko gebėjimus, individualius ypatumus. Vertinami vaiko gebėjimai aštuoniolikoje ugdymosi sričių, nustatoma, kuriame pasiekimų žingsnyje yra vaikas, numatomi pagalbos būdai, silpniau išreikštiems vaiko gebėjimams, planuojamas vaiko ugdymą(sis) (Vaiko aprašas).

31. Baigiamasis vertinimas (Vaiko aprašas) – surinktos informacijos apie vaiko pasiekimus ir pažangą analizė. Vertinimo medžiaga atspindi visuminį vaiko ugdymą(si): įvairūs vaiko dailės, kūrybiniai darbeliai, sukurtos knygelės, vaiko rašytinės kalbos pavyzdžiai, ugdytojo (-ų) užfiksuoti vaiko keliami klausimai, pasakojimai, žodinė kūryba, fizinio pasirengimo įvertinimas. Sukaupta medžiaga – informatyvi: užrašytas vaiko vardas, data, užrašytas vaiko komentaras, ugdytojo(-ų) komentaras(-ai) (Vaiko aplankas).

32. Vaiko ugdymo(si) pasiekimai dokumentuojami ir kaupiami Vaiko pasiekimų aplanke. Kaupiama informacija skirta ikimokyklinio ugdymo mokytojui, tėvui (globėjui / rūpintojui), švietimo pagalbos specialistams, mokyklos vadovams.

33. Konfidenciali informacija – tai Vaiko aprašas. Vaiko aprašą ikimokyklinio ugdymo mokytojas atlieka mokslo metų rudenį ir pavasarį. Šia informacija dalinasi tik su vaiko ugdymu susiję ugdytojai. Ikimokyklinio ugdymo mokytojas individualių vaiko vertinimo aprašų neviešina.

34. Ugdytojas (-ai), vaiko tėvai (globėjai / rūpintojai) susitaria, kaip bus aptariami vaiko pasiekimai (sutartu laiku kalbamasi individualiai, siunčiami trumpi pranešimai ar laišakai elektroniniu paštu ar žinute ar kitu būdu) ne rečiau, kaip du kartus per mokslo metus.

35. Smurto artimoje aplinkoje ar patyčių atveju (įtariamam ar įvykusiam) ikimokyklinio ugdymo mokytojas informuoja Mokyklos direktorių ar jo įgaliotą asmenį (raštu arba elektroninio ryšio priemonėmis).

VI SKYRIUS LITERATŪRA

36. Bakūnaitė J., Auginu gyvybės medį: humanistinio vaikų ugdymo programa, Vilnius, 1998.
37. Gage N., Berliner D., Pedagoginė psichologija, Vilnius, 1994.
38. Hille K., Evanschitzky P., Bauer P., 3 – 6 metų vaiko raida. Psichologijos pagrindai ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdytojams, Vilnius, 2015.
39. Neifachas S., Vaikų ugdymas darželyje: dabartis ir ateities perspektyva, Vilnius, 2008.
40. Žukauskienė R., Raidos psichologija: integruotas požiūris, Vilnius, 2012.
41. Monkevičienė O., Ankstyvojo ugdymo vadovas: tėvams, globėjams, pedagogams: vaikas

iki trejų metų, Vilnius, 2001.

42. Bulotaitė L., Gudžinskienė V., Monkevičienė O., Jakučiūnienė D., Gyvenimo įgūdžių ugdymas. Ikimokyklinis ugdymas, Vilnius, 2004.

43. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Gyvenimo įgūdžių ugdymo programa, Vilnius, 2004.

44. Dodge D.T., Rudick. S., Berke K., Ankstyvojo amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Vilnius, 2006.

45. Dodge D.T., Colker L.J., Heroman C., Ikimokyklinio amžiaus vaikų kūrybiškumo ugdymas, Vilnius, 2002.

46. Etninės kultūros ugdymo metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo pedagogams, Vilnius, 2011.

Prieiga internetu: <http://www.upc.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis/medziaga.php>.

47. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Alkoholio, tabako ir kitų psichiką veikiančių medžiagų vartojimo prevencijos programa, Vilnius, 2006.

48. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Priešmokyklinio ugdymo bendroji programa. Vilnius, 2014.

49. Lietuvos respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas, Klaipėda, 2014.

Prieiga internetu: http://www.ikimokyklinis.lt/uploads/files/dir795/dir39/dir1/1_0.php

50. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Ikimokyklinio ugdymo metodinės rekomendacijos, Vilnius, 2015.

51. Metodinės rekomendacijos ikimokyklinio ugdymo programai rengti, Vilnius, 2006.

52. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, ratifikuota 1995 m. liepos 3 d. Lietuvos Respublikos įstatymu Nr. I-98.

53. Lietuvos Respublikos Seimo 2013 m. gruodžio 23 d. nutarimas Nr.XII-745 „Valstybinė švietimo 2013 – 2022 metų strategija“. Vilnius.

54. Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimas Nr.XI-2015 „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“. Vilnius.

55. Kupiškio rajono savivaldybės vaiko socialinių ir emocinių kompetencijų ugdymo(si) modelio aprašas, Kupiškis, 2021.

Prieiga internetu: <https://e-seimas.lrs.lt>

Prieiga internetu: www.smm.lt, www.ikimokyklinis.lt.